

Маріупольський
університет

«Розвиток ринку праці в умовах глобалізаційних зрушень: виклики для України»

Збірник матеріалів
II Всеукраїнської науково-практичної конференції

25 квітня 2024

Київ 2024

МАРІУПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ (М. КИЇВ)
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БУДІВНИЦТВА І
АРХІТЕКТУРИ

ВСЕУКРАЇНСЬКА АСОЦІАЦІЯ КОМПАНІЙ З МІЖНАРОДНОГО
ПРАЦЕВЛАШТУВАННЯ (М. КИЇВ)

ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ВАСИЛЯ
СТЕФАНИКА (М. ІВАНО-ФРАНКІВСЬК)

ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ЗАКЛАД ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ОСВІТИ «ЦЕНТР ПІДВИЩЕННЯ
КВАЛІФІКАЦІЇ СЛУЖБИ ЗАЙНЯТОСТІ» (М. КИЇВ)

**РОЗВИТОК РИНКУ ПРАЦІ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЙНИХ
ЗРУШЕНЬ: ВИКЛИКИ ДЛЯ УКРАЇНИ**

Збірник матеріалів
II Всеукраїнської науково-практичної конференції
25 квітня 2024 р., м. Київ
(українською, англійською мовами)

КИЇВ 2024

ЗАХАРОВА Ольга,
кандидат економічних наук, доцент,
в.о. завідувача кафедри економіки та
міжнародних економічних відносин,
Маріупольський державний університет

КОЗАК Василь,
здобувач вищої освіти третього (освітньо-наукового) рівня
ОНП «Міжнародні економічні відносини»,
Маріупольський державний університет

РОЗВИТОК СИСТЕМИ МИТНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ТА БЕЗПЕКИ В УМОВАХ ЦИФРОВІЗАЦІЇ

В сучасних умовах високої невизначеності глобального середовища, розгортання військових конфліктів в різних регіонах світу безпекові питання залишаються вкрай актуальними у формуванні економічної політики без винятку всіх країн світу. Посилення взаємозалежності суб'єктів світового господарства вимагає постійного узгодження механізмів міжнародного співробітництва, при цьому захист національних економічних інтересів є важливим аспектом формування стратегій економічної безпеки країн.

В забезпеченні зовнішньоекономічної безпеки система митного регулювання відіграє одну з ключових ролей, оскільки вона визначає умови ввезення та вивезення товарів через кордони, рівень захисту внутрішнього ринку від недобросовісної конкуренції та незаконного переміщення товарів. Розвиток цієї системи може включати кілька аспектів, серед яких модернізація та імплементація митних технологій та контролю; цифровізація діяльності митних органів; гармонізація тарифів та нормативів відповідно до міжнародних стандартів; забезпечення прозорості, відкритості та прогнозованості, боротьба з незаконними переміщенням товарів та контрабандою.

Зазначимо, що саме розвиток механізмів та відповідних інструментів митного контролю дозволить підвищити ефективність функціонування відповідних державних інституцій, сприятиме досягненню міжнародного рівня захисту соціально-економічної справедливості у бізнес-середовищі та забезпеченню захисту фінансових і зовнішньоекономічних інтересів країни.

Митний контроль можна трактувати як систему законодавчо встановлених заходів, що здійснюють митні органи для забезпечення дотримання вимог податкового і митного законодавства, охорони державної та суспільної безпеки, економічних інтересів, виявлення та запобігання протиправним діям фізичних осіб та суб'єктів господарювання; засіб реалізації державної митної справи, що становить сукупність заходів для забезпечення належного виконання митного

законодавства; специфічну діяльність митних органів, спрямовану на реалізацію передбачених законодавством завдань і функцій з метою дотримання учасниками митних відносин митного законодавства [4].

Одним з ключових напрямів розвитку механізмів митного контролю, що дозволяють високоякісно та ефективно працювати у сучасному глобалізованому світі, є запровадження інформаційних технологій, зокрема розробка *електронних інформаційних систем*, що є функціонально сумісними між аналогічними системами різних країн з одного боку, та доступними, керованими, безпечними, об'єднаними та контрольованими з іншого [1].

Прикладами таких систем є:

Automated Commercial Environment (U.S Custom and Border Protection) – система, за допомогою якої торговельна спільнота повідомляє про імпорт та експорт, а уряд визначає їхню прийнятність. Система застосовує досвід, технології та автоматизацію для створення впорядкованих та ефективних процесів, що сприяють глобальному обміну безпечними та легальними товарами [5];

ASYCUDA (Automated System for Customs Data) – автоматизована система управління митними даними, що розроблена UNCTAD та використовується у більш ніж 100 країнах світу для автоматизації митних процедур, обробки декларацій та моніторингу митних операцій [6];

eCustoms – система, що розроблена Європейським Союзом для автоматизації та спрощення митних процедур у всіх країнах-членах в рамках провадження Митної реформи, що була започаткована у 2023 р. та реалізації програми «Electronic customs initiative», що має на меті замінити паперовий документообіг у сфері митних процедур до 2025 р. [7];

SW (Single Window for Import/Export) – система технологій «єдиного вікна» для імпорту та експорту, що використовується країнами світу для спрощення та координації митних процедур та інших вимог від різних урядових відомств [9].

Для оптимізації процесів митного контролю та підвищення ефективності системи митного регулювання на різних стадіях (розробка, тестування, пілотне впровадження, імплементація тощо) також використовуються такі *технології*, як: *AI та MS* (для автоматизації процесів аналізу великих обсягів даних, що сприяє виявленню аномалій та потенційних порушень митних правил); *безпілотні літальні апарати* (для моніторингу митних кордонів, спостереження за транспортними засобами, для фіксації незаконних дій та порушень); *блокчейн-технології* (для автентифікації та перевірки митних документів, відстеження міжнародних торговельних операцій, боротьби з контрабандою та шахрайством, автоматизації митного контролю в цілому, що підвищує ефективність та прозорість митних процедур); *big data technologies* (аналіз великих обсягів даних

про міжнародну торгівлю допомагає виявляти тенденції та ризики, пов'язані з порушеннями митних правил, що дозволяє митним службам ефективніше планувати та проводити митний контроль).

Що стосується України, то інтеграція до митного простору ЄС передбачає гармонізацію українського митного законодавства та наближення митних практик до європейських стандартів, відповідно запровадження ІТ-інструментів та технологій митного забезпечення є одним із напрямів політики країни. Результатом цифрофізації діяльності митних органів протягом 2022-2023 рр. стало: побудова нового мобільного резервного центру обробки даних, приєднання та робота в Новій комп'ютеризованій транзитній системі (NCTS) в рамках митного безвізу з країнами ЄС, отримання українськими компаніями статусу в системі Авторизованих економічних операторів (реалізовано у 78 країнах світу); запровадження нової, повністю електронної системи управління гарантіями (GMS); запровадження єдиного вікна для митниці та електронного обміну даними (EDI) з країнами ЄС для сприяння торгівлі тощо [2, 3].

На 2024–2026 рр. Державна митна служба України розробила багаторічний стратегічний план митниці (multi-annual strategic plan for customs, MASP-C), що встановлює рамки для розвитку електронних митних систем та функціонує як динамічний план впровадження систем, необхідних для успішної євроінтеграції в митній сфері [2].

Тому необхідність та важливість впровадження інформаційних технологій в роботу митниці як інструментів оптимізації митних процедур не викликає жодних сумнівів, особливо в умовах євроінтеграції. Відповідно до стратегічних бачень ЄС до 2040 р. митниця «повністю захищатиме суспільство, навколишнє середовище та економіку ЄС шляхом ефективного сприяння законній торгівлі та інтелектуальному нагляду за ланцюгами постачання, що базується на оцінці ризиків, є проактивною, безперервно співпрацює зі всіма учасниками та відкрита для інновацій та сталого розвитку й сприймається як єдине ціле» [8].

Таким чином, дієва система митного регулювання безпеки, відкриті та прозорі, автоматизовані митні процедури є передумовами формування ефективної системи митної та зовнішньоекономічної безпеки, що забезпечуватиме високий рівень захисту країни та всіх учасників міжнародної економічної діяльності, при цьому інформатизація та автоматизація митних процедур та інструментів сприятиме зростанню швидкості та ефективності митного контролю, як наслідок підвищуючи загальний рівень безпеки.

Список джерел

1. Гуцул І. А. Імплементация досвіду зарубіжних країн в українську практику митного контролю. *Економіка та суспільство*. 2021. Вип. 28. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-28-47> (дата звернення 20.04.2024).
2. Ніколайчук О. Цифровізація як ключовий тренд євроінтеграції української митниці. *Укрінформ*. 2024. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-technology/3786333-cifrovizacia-ak-klucovij-trend-evrointegracii-ukrainskoi-mitnici.html> (дата звернення 20.04.2024).
3. Цвіцинська Д. План Ukraine Facility: яких змін очікувати в митній сфері. *Бізнес цензор*. 2024. URL: https://biz.censor.net/columns/3482445/plan_ukraine_facility_yakyh_zmin_ochikuva_ty_v_mytniyi_sferi (дата звернення 20.04.2024).
4. Щербатюк Н. В. Організація митного контролю: європейський досвід. *Часопис Київського університету права*. 2020. № 1. С. 387–391. URL: <https://doi.org/10.36695/2219-5521.1.2020.76> (дата звернення 20.04.2024).
5. ACE and Automated Systems. Official site: URL: <https://www.cbp.gov/trade/automated> (дата звернення 20.04.2024).
6. ASYCUDA. Official site: URL: <https://asycuda.org/ru/> (дата звернення 20.04.2024).
7. Electronic Customs Multi-Annual Strategic Plan for Customs 2023 Revision MASP-C Rev. 2023 v1.0. URL: https://taxation-customs.ec.europa.eu/system/files/2023-12/000.%20MASP-C_Rev.%202023_Main%20Body_v1.0.pdf (дата звернення 20.04.2024).
8. Ghiran, A., Nakami, A., Bontoux, L., & Scapolo, F. The Future of Customs in the EU 2040: EUR30463 EN, Publications Office of the European Union, Luxembourg, 2020. <https://doi.org/10.2760/978164> (дата звернення 20.04.2024).
9. Regional Best Practices and Future Development. URL: https://www.unescap.org/sites/default/d8files/knowledge-products/Regional%20Best%20Practices%20of%20Single%20Windows_updated.pdf (дата звернення 20.04.2024).